

สรรพนามบุรุษที่ 2 ในภาษาไทย : การใช้ การเกิด การคงอยู่ และการสูญ¹

Second Person Pronouns in Thai: Using, Occurrences, Remainder and Losses.

วรารวรรณ ศรียาภัย²

Warawat Sriyabhaya

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานภาพการใช้ การเกิด การคงอยู่ และการสูญของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ในภาษาไทย ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่บทวรรณคดีไทยประเภทเรื่องเล่า สมัยสุโขทัยและอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ สมัยละ 3 เรื่อง รวมเป็น 9 เรื่อง ผลการวิเคราะห์พบว่า คำสรรพนามบุรุษที่ 2 มีการใช้ 3 ลักษณะ คือ 1) ใช้กับผู้เหนือกว่า เช่น “เชื้อ, เจ้า, ท่าน” 2) ใช้กับผู้เสมอกัน เช่น “มึง, เอ็ง, ออเจ้า” 3) ใช้กับผู้ต่ำกว่า เช่น “เจ้า, เชื้อ, เอ็ง” คำสรรพนามที่เกิดในสมัยสุโขทัยและอยุธยา มี 6 คำ เช่น “เชื้อ, เจ้า, ท่าน” สมัยธนบุรีคือ “เรา” และสมัยรัตนโกสินทร์ มี 16 คำ เช่น “เธอ, ตัว, คุณ” คำสรรพนามที่คงอยู่สมัยสุโขทัยและอยุธยา มี 3 คำ คือ “เชื้อ, สุเจ้า, สุ” สมัยสุโขทัยและอยุธยาธนบุรี และรัตนโกสินทร์ มี 3 คำ คือ “เจ้า, ท่าน, มึง” สมัยธนบุรี คือ “เรา” และสมัยรัตนโกสินทร์ มี 16 คำ เช่น “เอ็ง, เธอ, นาย” สรรพนามที่สูญสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ มี 3 คำ คือ “เชื้อ, สุเจ้า, สุ” สมัยธนบุรี คือ “เรา”

คำสำคัญ : สรรพนาม, วรรณคดีไทย

Abstract

This article aimed at examining the second personal pronouns in Thai about their using, occurrence, remainder and losses. Nine narrative Thai literature in Sukhothai and Ayutthaya, Thonburi, and Rattanakosin Periods, were used for data investigation by choosing only three Thai

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “ลักษณะและสถานภาพการใช้บุรุษสรรพนามในวรรณคดีไทย สมัยสุโขทัยถึงรัตนโกสินทร์” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยพะเยา ประจำปี 2554

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

literatures for each period. From the investigation, three features of the second personal pronouns were used. With regard to their occurrence, six second personal pronouns / เชื้อ, เจ้า, ท่าน etc./ were spoken in Sukhothai and Ayutthaya, one second personal pronoun /เรา/ was spoken in Thonburi Period and sixteen second personal pronouns /เธอ, ตัว, คุณ etc./ were spoken in Rattanakosin Period. Regarding to their remainders, were /เชื้อ, สุเจ้า, สุ/ were spoken in the Sukhothai and Ayutthaya, /เจ้า, ท่าน, มิ่ง/ spoken in Sukhothai and Ayutthaya, Thonburi and Rattanakosin Periods, /เรา/ was spoken in Thonburi Period and 16 pronouns /เอ็ง, เธอ, นาย etc./ spoken in Rattanakosin Periods. The losses of /เชื้อ, สุเจ้า, สุ/ were found in Thonburi and Rattanakosin Periods and /เรา/ was found in Thonburi Periods

Keywords : Personal Pronouns,
Thai literature

บทนำ

วรรณคดีของไทยสมัยต่างๆ นอกจากมีเนื้อหาสะท้อนถึงระบบคิด วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ อันเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมในยุคสมัยนั้นแล้ว ภาษาที่ใช้สร้างสรรค์ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกันกับเนื้อหา คำสรรพนามบุรุษที่ 2 เป็นหน่วยภาษาหนึ่งที่น่าสนใจศึกษาเพราะผู้พูดใช้แทนชื่อบุคคลที่เราพูดด้วย ก่อนที่จะใช้ก็ต้องคิดและ

เลือกสรรให้เหมาะสม จะสังเกตได้ว่าเมื่อเราพูดกับใครๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันในเรื่องเพศ วัย อาชีพ สถานะทางสังคม และความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเรา เราจะใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 แทนชื่อบุคคลนั้นแตกต่างกันออกไป หากเราเปรียบวรรณคดีไทยเป็นสังคมไทยในแต่ละยุค ตัวละครเปรียบเสมือนคนซึ่งมีชีวิตจริงในยุคนั้น การพูดสนทนากันของตัวละครก็ไม่ต่างจากการพูดของคนในสังคมจริงๆ ดังนั้นการศึกษาเรื่องคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ว่า มีลักษณะและการใช้ในวรรณคดีไทยอย่างไร ก็เท่ากับว่าได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ในแง่มุมต่างๆ ที่ใช้ในสังคมแต่ละยุคสมัย บทความนี้มุ่งศึกษาคำสรรพนามบุรุษที่ 2 จากวรรณคดีไทยสมัยสุโขทัยและอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ในแง่การใช้ การเกิดการคงอยู่ และการสูญ

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ได้แก่ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งปรากฏในวรรณคดีไทยประเภทนิทานหรือเรื่องเล่าสมัยสุโขทัย อยุธยา ธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มี 9 เรื่อง แบ่งเป็น 3 สมัย สมัยละ 3 เรื่อง ได้แก่ สมัยสุโขทัยและอยุธยา คือ ลิลิตพระลอ สมุทรโฆษคำฉันท์ เสือโคคำฉันท์ สมัยธนบุรี คือ ลิลิตเพชรมงกุฎ อิเหนาคำฉันท์ และ รามเกียรติ์ สมัยรัตนโกสินทร์ คือ เสภาเรื่องขุนช้าง ขุนแผน ลักษณะวงศ์ และไกรทอง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์

แนวคิดเรื่องคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ของ พระยาอุปกิตศิลปสาร (2511), สถาบันภาษาไทย

(2552), วิจิตรนัฏ ภาณุพงศ์ (2543), เปรมจิต ชนะวงศ์ (2538), นววรรณ พันธุมธา (2549) อธิบายโดยสรุปได้ว่า เป็นหน่วยภาษาที่ใช้แทนชื่อบุคคลที่พูดด้วยในการสนทนา เช่น เธอ เจ้า ท่าน การใช้บุรุษสรรพนามต้องคำนึงคุณสมบัติ 3 ประการของคู่สนทนาหรือบุคคลที่พูดถึง ได้แก่ ความสนิทสนม คือ ความสนิทสนมกันมากและน้อย ฐานะทางสังคม คือ ฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน สูงกว่า ต่ำกว่า ความมีอาวุโส คือ ความมีอาวุโสเท่ากันมากกว่า น้อยกว่า ความแตกต่างกันเหล่านี้จะเป็นปัจจัยให้ใช้บุรุษสรรพนามที่แตกต่างกัน

จากแนวคิดข้างต้นกำหนดเป็นกรอบแนวคิดที่จะใช้เป็นฐานในการวิเคราะห์ 4 ประเด็น คือ สถานภาพการใช้ จุดกำเนิด การคงอยู่ และการสูญ ดังนี้

1. สถานภาพการใช้ คือการใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ตามบริบทการสื่อสารของตัวแสดงบทบาทในวรรณคดีไทย โดยคำนึงถึงเพศว่าเป็นเพศหญิงหรือชาย และสถานะทางสังคมตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด โดยคำนึงถึงความสูงกว่า ความเสมอกัน และความต่ำกว่า

2. จุดกำเนิด คือ การปรากฏการใช้คำบุรุษสรรพนามนั้นๆ ครั้งแรกในวรรณคดีไทยที่คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาว่าคำนั้นปรากฏในสมัยใด คือ สมัยสุโขทัยและอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์

3. การคงอยู่ คือการปรากฏใช้คำบุรุษสรรพนามนั้นๆ ในวรรณคดีไทยที่คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาว่าคำนั้นปรากฏใช้ซึ่งหมายถึงการคงอยู่ในสมัยใด ได้แก่ สมัยสุโขทัยและอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์

4. การสูญ คือการไม่ปรากฏใช้คำบุรุษสรรพนามนั้นๆ ในวรรณคดีไทยที่คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาว่าคำนั้นไม่ปรากฏใช้ซึ่งหมายถึงการสูญในสมัยใด ได้แก่ สมัยสุโขทัยและอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์

การใช้ การเกิด การคงอยู่ และการสูญคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ในภาษาไทย

จากข้อมูลคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งเก็บจากวรรณคดีไทยจำนวน 9 เรื่อง 3 สมัย สมัยละ 3 เรื่อง ผู้ศึกษาได้พิจารณาวิเคราะห์ตามประเด็นที่ตั้งไว้ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด ผลการวิเคราะห์ทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2, 2) การเกิดคำสรรพนามบุรุษที่ 2, 3) การคงอยู่ของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 และ 4) การสูญคำสรรพนามบุรุษที่ 2 มีดังนี้

1. การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2

สรรพนามบุรุษที่ 2 หมายถึงคำที่ใช้แทนชื่อบุคคลที่เราพูดด้วยในขณะสื่อสาร ในวรรณคดีไทยมีการใช้หน่วยสรรพนามบุรุษที่ 2 แทนชื่อตัวแสดงบทบาท เพราะไม่ต้องกล่าวรูปภาษาเดิมซ้ำ ซึ่งหากกล่าวซ้ำจะทำให้ความไพเราะงดงามเชิงวรรณศิลป์ของบทกลดลง หรืออีกนัยหนึ่งจะช่วยให้ถ้อยคำกระชับและลงจังหวะทางฉันทลักษณ์ จากการศึกษาข้อมูลวรรณคดีทั้ง 3 สมัย คำสรรพนามบุรุษที่ 2 มีการใช้อย่างหลากหลาย สามารถจัดแบ่งลักษณะการใช้ได้ 3 ลักษณะ คือ การใช้กับผู้เหนือกว่า การใช้กับผู้เสมอกัน และการใช้กับผู้ต่ำกว่า มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การใช้กับผู้เหนือกว่า ผู้เหนือกว่า

คือเหนือหรือสูงกว่าผู้พูดด้วยชาติวุฒิ วัยวุฒิ และคุณวุฒิอย่างหนึ่งอย่างใด โดยตัวแสดงบทบาทที่

กล่าวถึงในการสนทนานั้นอาจเป็นแม่, พี่, สามี, ขุนนางผู้ใหญ่, อาจารย์หรือผู้ที่เคารพรัก ลักษณะของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่ใช้กับผู้เหนือกว่านี้ จะแตกต่างกันออกไปตามเพศของผู้ที่ผู้พูดกล่าวด้วย กล่าวคือ

1.1.1 ใช้กับผู้ชาย สมัยสุโขทัยและอยุธยา ใช้ “เชื้อ, เจ้า, ท่าน, สู้เจ้า” สมัยธนบุรีใช้ “ท่าน” สมัยรัตนโกสินทร์ ใช้ “มีง, เอ็ง, เจ้า, เธอ, หม่อม, ออเจ้า, ตัวมีง, คุณ, ท่าน, ตัวเจ้า, เจ้าหัว”

1.1.2 ใช้กับผู้หญิง สมัยสุโขทัยและอยุธยา ใช้ “เชื้อ, ท่าน” สมัยธนบุรี ไม่ปรากฏใช้ สมัยรัตนโกสินทร์ ใช้ “มีง, เจ้า, เอ็ง, สีกา, แก, ตัวเจ้า, ท่าน”

ตัวอย่างบทประพันธ์ที่ปรากฏใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 แทนตัวแสดงบทบาทชาย

1. ลิลิตพระลอ (2545 : 402)

สองแลพลางสองไหว	ใดดั่งนี้ร้อยไห้ปู่เจ้าเราฤ	
เขาคือท่านแท้	พระปู่เสด็จมาแล้ว	อย่าได้สงกา...
พระมียศยิ่งฟ้า	ขอพระเอ็นดูข้า	ท่านให้เห็นองค์...

2. สมุทโฆษคำฉันท์ (2545 : 196)

มฤเรนทร์ก็เอื้อนโองการ	ว่าเหวยภูบาล	สมุทโฆษยาไท...
สุเจ้ายังเยาว์เพื่อกล	ใดอาจจักทน	แก่กูในรณนี้เลย...3

3. ลิลิตเพชรมงกุฎ (2539 : 157-158)

พระพิงายแล้วถาม	ความใดบอกอย่าอำ	เถาตอบคำเกียจโกรธ
ตูดองโทษพันลึก..	เพราะท่านมาอยู่ด้วย	ดั่งนี้เกิดความ...

4. เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน. (2545 : 281)

ไม่แล้วคะหม่อมไม่ฟังสิ้น	ถึงพระอินทร์ลงมาห้ามหาฟังไม่
หม่อมไม่เลียงแล้วก็แล้วไป	ฟาดฟันลงไว้ในนา...

5. ไกรทอง. (2545 : 314)

ได้เอยได้แจ้ง	มิรู้แห่งจะทำอะไรได้...
เจ้าจะพาน้องไปด้วยนี้	ก็ตามที่มีขัดจะตามไป...

ตัวอย่างบทประพันธ์ที่ปรากฏใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 แทนตัวแสดงบทบาทหญิง

1. ลิลิตพระลอ (2545 : 391)

ข้าไหวถวายซีพิต	เผื่อข้าชิดข้าเชื้อ	เชื่อดังฤเหตุใด
-----------------	---------------------	-----------------

2. เสือโคคำฉันท์ (2545 : 324)

ข้าขอเอาท่านคือนน	ทสินฤมล	อันมีฤทธิ์ใจจิต
ไว้เปนมาดาโยอิษฐ์	สืบสายโลหิต	คือข้าบังเกิดในครรภ์

3. เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน (2545 : 114)

นั่งลงเล่าไปมิได้ช้า	คินนี้ท่านขาแม่พิมผิน...
----------------------	--------------------------

1.2 การใช้กับผู้เสมอกัน คือ เสมอกันด้วยชาติวุฒิ วิทยุฒิ และคุณวุฒิอย่างหนึ่งอย่างใด โดยตัวแสดงบทบาทที่เป็นคู่สนทนาหรือกล่าวถึงนั้นอาจเป็นเพื่อนลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เพื่อนเก่าแก่ที่รู้จักคบหากันมาตั้งแต่วัยเยาว์, เพื่อนร่วมงาน, เพื่อนที่รู้จักใหม่ ในวรรณคดีที่นำมาศึกษานั้นตัวแสดงบทบาทที่มีสถานะเสมอกัน จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถจำแนกลักษณะของคำบุรุษสรรพนามได้ 2 ตามเพศของผู้ที่สรรพนามนั้นใช้แทนชื่อ คือชายและหญิง ดังนี้

1.2.1 ใช้กับผู้ชาย สมัยสุโขทัยและอยุธยาและสมัยธนบุรี ไม่ปรากฏใช้ แต่จะปรากฏใช้สมัยรัตนโกสินทร์ โดยใช้รูปภาษา “ตัว, เจ้า, มึง, เอ็ง, แก”

1.2.2 ใช้กับผู้หญิง สมัยสุโขทัยและอยุธยา ใช้ “เจ้า, ท่าน” สมัยธนบุรี ไม่ปรากฏใช้ สมัยรัตนโกสินทร์ ใช้ “อ้อเจ้า, เอ็ง”

ตัวอย่างบทประพันธ์ที่ปรากฏใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 แทนตัวแสดงบทบาทชายจากเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน (2545 : 162) ว่า

เจ้าพลายแก้วจึงว่าเจ้าเกลอเอ๋ย อย่าถือเลยที่นางพิมเรารักใคร่
รู้ว่าเป็นเมียเอ็งกูเกรงใจ เอ็นดูเถิดจงให้เสียแก่เรา...

ตัวอย่างบทประพันธ์ที่ปรากฏใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 แทนตัวแสดงบทบาทหญิง

1. ลิลิตพระลอ. (2545 : 455)

แม่โรยรักอย่าได้ โรยใจ หนึ่งรา
นำแขกเราไปใน ฝ่ายนั้น
จะเก็บจะกินใด โดยท่าน เถิดแม่
เจ้าช่วยเก็บให้หั้น จูงให้เต็มใจ

2. เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน. (2545 : 156-157)

เมื่อเป็นโทษท่านโปรดให้ฆ่าตัว ครั้งนั้นตัวอ้อเจ้าไปอยู่ไหน
กับลูกชายหายไประหว่างใด สิบเอ็ดปีแล้วจึงได้มาพบ

1.3 ใช้กับผู้ต่ำกว่า คือต่ำกว่าด้วยชาติวุฒิ วิทยุฒิ และคุณวุฒิอย่างหนึ่งอย่างใด ตัวแสดงบทบาทที่เป็นคู่สนทนาหรือผู้ที่กล่าวถึงนั้น อาจเป็นลูกน้องหรือขุนนางที่มีตำแหน่งต่ำกว่า, คนรับใช้หรือผู้รับใช้, ศัตรู จากการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งใช้กับผู้ต่ำกว่าทั้ง 3 ช่วงสมัย สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะตามเพศของผู้ที่กล่าวด้วยคือชายและหญิง

1.3.1 ใช้กับผู้ชาย สมัยสุโขทัยและอยุธยา ใช้ “เจ้า, เชื้อ, สู้, มึง, ท่าน” สมัยธนบุรี ใช้ “เจ้า, ท่าน, มึง” สมัยรัตนโกสินทร์ ใช้ “เจ้า, เอ็ง, มึง, หม่อม, นาย, ออหนุ, ท่าน, เธอ”

1.3.2 ใช้กับผู้หญิง สมัยสุโขทัยและอยุธยา ใช้ “เชื้อ, เจ้า” สมัยธนบุรี ใช้ “เรา, เจ้า” สมัยรัตนโกสินทร์ ใช้ “มึง, เจ้า, เอ็ง, อ้อเจ้า, ตัวเจ้า, ตัว”

ตัวอย่างบทประพันธ์ที่ปรากฏใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 แทนตัวแสดงบทบาทชาย

1. ลิลิตพระลอ. (2545 : 417)

แลวันสามคาบป้อน เป็นนิตย

บมิให้ใครทำผิด	แมกเจ้า
แสนสงวนคู่ชีวิต	ฤไคร่ กลายเลย
เทียรผดุงคั่งเท่า	ตราบรู้ส่วยเอง

2. สมุทรโฆษคำฉันท์ (2545 : 196)

บมินานบัดนี้มิ่งดู บมิมิ่งไสกุ ก็หากจะรู้ผู้หาญ

3. เสือโคคำฉันท์ (2545 : 322)

ฤสูสองสัตว์มาเปน มิตรภาพภูเหิน ดั่งนี้ก็ดาลดูฉงน

4. ลิลิตเพชรมงกุฎ (2539 : 157-158)

เจ้าไปประพาसแล้วจรี มานา

จากพ่อวันดุงปี	หนึ่งไซ้
หนึ่งพนมพนาศรี	ขรทุเรศ
ล้วนปีศาจชั้นไซ้	พ่อไซ้ใจต่าง

5. รามเกียรติ์ (2539 : 16)

พระรามข้าสั่งหนุมาน ท่านไปช่วยด้วยจึงได้

6. เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน (2545 : 606)

พระองค์ทรงศักดิ์กวัคพระหัตถ์ ตรัสเรียกขุนแผนเข้ามาใกล้...

มึงจำเพาะเคราะห์ร้ายมาหลายปี	วันนี้สิ้นเคราะห์เพราะลูกชาย...
ตัวมึงกูเคยได้เชือถือ	ไม่มีมือไม่มีใครหักได้...
มึงจะเอาผู้คนสักกี่หมื่น	ให้เร่งกะวันคืนอย่างรำเรื่อง...

7. ลักษณะวงศ์ (2529 : 402)

มึงแปลงกายเปลี่ยนกูอยู่สุรบ	กูจะหลบหลีกไปในเวหา
เื่องอยู่หลังเข้าประดังตีประดา	แล้วล่อล่าเลิกทัพไปตามกัน

ตัวอย่างบทประพันธ์ที่ปรากฏใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 แทนตัวแสดงบทบาทหญิง

1. ลิลิตพระลอ (2545 : 401-404)

ปู่ฟังปู่ว่าอ้า	อดสู บารนี้
สองอย่าบบานตู	เกลียดจ้าง
ภักดีสิ่งเดียวดู	ดียิ่ง ดินา
ความโรคเชื้อจักร้าง	อย่าร้อนใจเชื้อ

2. เสือโคคำฉันท (2545 : 348)

ราชาได้ฟังอาการ เจ้าเร่งบันดาล นิลาศให้เห็นควัน...

3. อิเหนาคำฉันท (2539 : 236)

อ้าอราบาหยัน พจนพร้อมเสนาสาร
แม้การจรั้งกาล แลฤเจ้าจะโดยเรา

4. รามเกียรติ์ (2539 : 9)

ลูกเจ้ารุ่งเรืองฤทธา ว่าแล้วก็มากุฎี

5. เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน (2545 : 910)

ท่านอย่าว่าเหมาเปรียบเปรย เหวยอีลาวปากคอมันหนกนก
ก็เพราะมีงอิงฉาวอีลาวโลน ร้องตะโกนก้องบ้านอีคานหัก

6. ลักษณะวงศ์ (2529 : 365)

อันกุมารนั้นเป็นหลานหรือลูกเจ้า เชิญแม่เล่าให้ฟังอย่ากังขา
เห็นดวงเนตรพินัยเวทนาตา ควรหรือมาเป็นเช่นนี้น่าอัศจรรย์

7. ไกรทอง (2545 : 322)

แล้วแล้วก็ดีไปด้วยกัน คุณของกู้นั้นมีงคิดดู
ครั้นผัวมีงไปพากู้ขึ้นมา จะให้ข้าต่อยตบทำลบลู่
กล้าดีมีงเข้ามาลองดู อันกูจะถอยอย่าสงกา

2. การเกิดคำสรรพนามบุรุษที่ 2

การเกิดคำสรรพนามบุรุษที่ 2 คือ การปรากฏใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 นั้นๆ ครั้งแรกในวรรณคดีไทยที่คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาว่าคำนั้นปรากฏในสมัยใด คือสมัยสุโขทัยและอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์

จากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า

สรรพนามที่เกิดในสมัยสุโขทัยและอยุธยา มี 6 คำ ได้แก่ “เชื้อ, เจ้า, ท่าน, สู้เจ้า, มีง, สู้”

สรรพนามที่เกิดในสมัยธนบุรี มี 1 คำ ได้แก่ “เรา”

สรรพนามที่เกิดในสมัยรัตนโกสินทร์ มี 16 คำ ได้แก่ “เอ็ง, เธอ, หม่อม, ออเจ้า, ตัว, ตัวมีง, คุณ, ตัวเจ้า, เจ้าหัว, เขา, แก, ตัว, หม่อม, ออหนู, เธอ, นาย”

3. การคงอยู่ของคำสรรพนามบุรุษที่ 2

การคงอยู่ของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 คือการปรากฏใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 แต่ละคำ ในวรรณคดีไทยที่คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาว่าคำนั้นปรากฏใช้ซึ่งหมายถึงการคงอยู่ในสมัยใด ได้แก่ สมัยสุโขทัยและอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์

จากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า

สรรพนามที่คงอยู่สมัยสุโขทัยและอยุธยา มี 3 คำ ได้แก่ “เชื้อ, สุเจ้า, สุ”

สรรพนามที่คงอยู่สมัยสุโขทัยและอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ มี 3 คำ ได้แก่ “เจ้า, ท่าน, มึง”

สรรพนามที่คงอยู่สมัยธนบุรี มีคำเดียว คือ “เรา”

สรรพนามที่คงอยู่สมัยรัตนโกสินทร์ มี 16 คำ ได้แก่ “เอ็ง, เธอ, หม่อม, ออเจ้า, ตัว, ตัวมึง, คุณ, ตัวเจ้า, เจ้าหัว, เขา, แก, ตัว, หม่อม, ออหนู, เธอ, นาย”

4. การสูญคำสรรพนามบุรุษที่ 2

การสูญคำสรรพนามบุรุษที่ 2 คือการไม่ปรากฏใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 นั้นๆ ในวรรณคดีไทยที่คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาว่าคำนั้นไม่ปรากฏใช้ซึ่งหมายถึงการสูญในสมัยใด ได้แก่ สมัยสุโขทัย และอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์

จากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า

สรรพนามที่สูญสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ มี 3 คำ ได้แก่ “เชื้อ, สุเจ้า, สุ”

สรรพนามที่สูญสมัยธนบุรี มีคำเดียว คือ “เรา”

บทสรุป

คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ในภาษาไทยสมัยสุโขทัยถึงรัตนโกสินทร์มีลักษณะการใช้ 3 ประการ คือ การใช้กับผู้เหนือกว่า การใช้กับผู้เสมอกัน และการใช้กับผู้ต่ำกว่า โดยรูปภาษาที่ใช้แบ่งได้ 2 กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มที่ใช้กับผู้ชายและกลุ่มที่ใช้กับผู้หญิง ทั้ง 2 กลุ่ม มีทั้งที่ใช้รูปภาษาร่วมกันและแตกต่างกัน ด้านจุดกำเนิดนั้นมีกลุ่มหนึ่งเกิดในสมัยสุโขทัยและอยุธยา กลุ่มหนึ่งเกิดสมัยธนบุรี และอีกกลุ่มหนึ่งเกิดสมัยรัตนโกสินทร์ ส่วนการคงอยู่มีลักษณะคงอยู่สมัยสุโขทัยและอยุธยา, สมัยสุโขทัยและอยุธยาและธนบุรี, สมัยสุโขทัยและอยุธยาธนบุรี และรัตนโกสินทร์, สมัยสุโขทัยและอยุธยาและรัตนโกสินทร์, สมัยธนบุรี, สมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ และการสูญในสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ และเฉพาะสมัยธนบุรี จะเห็นได้ว่าในด้านสถานภาพการใช้นั้น คำสรรพนามบุรุษที่ 2 ในภาษาไทยยังมีลักษณะการใช้แบบเดียวกับที่เป็นอยู่ในภาษาไทยปัจจุบัน ส่วนจุดกำเนิด การคงอยู่ และการสูญของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ล้วนเป็นภาวะการณูปกตของภาษาที่มีเกิดขึ้น และสูญไป

เอกสารอ้างอิง

- คุรุสภา. (2548). ข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ พ.ศ.2548. กรุงเทพฯ : องค์การคุรุสภา.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2551). จิตตปัญญาศึกษา : รุ่งอรุณแห่งจิตสำนึกใหม่ทางการศึกษา. ใน หนังสือรวมบทความการประชุมวิชาการประจำปี 2551. นครปฐม : โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นฤมล อเนกวิทย์. (2552). การพัฒนาหลักสูตรจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พงษ์ธร ตันติฤทธิศักดิ์และคณะ. (2552). จิตตปัญญาศึกษา : กรณีศึกษาสองชั้นเรียน. ใน หนังสือรวมบทความการประชุมวิชาการประจำปีจิตตปัญญาศึกษา ครั้งที่ 2. นครปฐม : โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มานิตา ลีโทขลิต และศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ. (2552). การรู้แบบผุดเกิด : ประสบการณ์เรียนรู้ของนิสิตสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์. ใน หนังสือรวมบทความการประชุมวิชาการประจำปี จิตตปัญญาศึกษา ครั้งที่ 2. นครปฐม : โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรยา ขุนทอง. (2539). การเปรียบเทียบความคงทนในการจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนจากบทเรียนโปรแกรมชนิดร้อยกรองและร้อยแก้ว. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจักขณ์ พาณิช. (2548). การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญในจิตผลิบาน. โครงการจิตวิวัฒน์ มูลนิธิสดศรี สฤษดิ์วงศ์ สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์.
- ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552). จิตตปัญญาศึกษาคืออะไร. นครปฐม : โครงการเอกสารวิชาการการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ลำดับที่ 2
- สุน อมรวิวัฒน์. (2548). บทบาทของสถาบันการศึกษาต่อการพัฒนาจิตใจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และทำปกผลเจริญ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). สรุปการดำเนินงาน 9 ปี ของการปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2542-2551). กรุงเทพฯ : องค์การคุรุสภา.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2546). รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Berliner, F. (2005). The Wisdom of Hearing, Contemplating, and Meditating in Online Learning, Retrieved. June 15 2006. From <http://www.contemplativemindorg/practices>
- Healy, M. (2000). East Meet West : Transformational Learning and Buddhist Meditation. Retrived February 5 2007 from [http : www.edst.Educ.Ubc.Ca/aeal/2000/healym-final.pdf](http://www.edst.Educ.Ubc.Ca/aeal/2000/healym-final.pdf).
- Hladis, J. (2005). Contemplative Aspect of Naropa Online Learning. Retrieved June 15 2006. from <http://www.contemplativemineorg/practices>